

06

A

970

7 34
Cursus Philosophici

DISPUTATIO VII.

De

COMPOSITI-
ONE SYLLOGISMI,

PROPOSITA

In Alma VVitebergensi Aca-
demia

PRÆSIDE

Dn. IACOBO MARTINI,

Profess. Log. & Phi. Pract. Publ.

Respondente,

CHRISTIANO HÜLERO

Suinfurteni Franco.

*Ad diem 10. Januarij, loco &
horis consuetis.*

VVITEBERGÆ

Typis Johannis Gormanni, Anno 1616.

Compositio
in Alma Viceburgensi
D. Jacobo Martino
CHRISTIANO NÜLLERO
Typis Johannis Göttschii Anno 1616

Cursus Philosophici

DISPUTATIO VII.

De

COMPOSITIONE

SYLLOGISMI.

Continuatio.

PPrincipia Syllogismorum tam proxima, quam remota, in se considerata, fuerunt haecenus; sequitur ut ipsum Syllogismum videamus, & ex libris prioribus Analyticis Philosophi nostri explicemus & proponamus.

Thesis I.

DOctrina de Syllogismo tribus potissimum capitibus absolvitur: Primum est de *Ἀνέσθ* sive compositione Syllogismi: Alterum de *Ἀναλύσθ* sive resolutione Syllogismi: Ultimum de speciebus variis argumentationum cum Syllogismo affinitatem habentium.

II. De compositione Syllogismi quatuor sunt cognoscenda.

1. Quid sit. 2. Quibus constet partibus. 3. Quomodo fieri debeat. 4. Quot modis fieri debeat.

III. Syllogismus est ratio cinatio, in qua ex quibusdam certa lege dispositis, diversum quippiam ab illis, quae disposita sunt, necessario sequitur.

IV. Certa lege disposita, sunt tres termini: 1. Major. 2. Minor.

A 2

3. Medi-

predicatum
3. *Medius.* Major est *extremum* quaestionis: Minor est *predicatum* quaestionis. *Medius*, qui cum utroque extremo semel componitur: facitque duas propositiones: *Majorem*, in qua Major terminus disponitur cum medio: & *Minorem*, in qua Minor terminus cum medio unitur.

V. Ex tribus igitur hisce terminis, duabusque propositionibus, certa lege dispositis, infertur conclusio, quae ante Syllogismum constitutum quaestio erat.

VI. Ut quaeritur: *an voluptas sit bona?* Affirmatur: probaturque a proprio: *quia est secundum naturam.* Resolvitur quaestio in praedicatum; adeoque Major terminus erit *Bonum*: & *subiectum*: proindeque Minor erit *Voluptas*: quibus additur Ratio, quae Medium constituit: *Esse secundum Naturam.*

VII. Disponatur porro hoc medium cum Majore & Minore, eritque Syllogismus perfectus &, quae modo dicebatur quaestio, erit conclusio, hoc pacto.

Omne, quod est secundum naturam, est bonum.

Voluptas est secundum naturam:

Ergo voluptas est bona.

IIIX. Quod autem ex tribus istis terminis in duabus propositionibus legitime dispositis conclusio necessario sequatur, facit discursus naturalis, in quo Syllogismi fundantur, qui affirmativus in scholis dicitur *Dictum de omni.*

IX. *Dictum de omni* est, quando nihil licet sumi subiecti, de quo non dicitur praedicatum: Vel *Dictum de omni* est ejusmodi regula, quae dicit: Quodcumque dicitur de omni aliquo, id quoque dicitur de iis, quae sub eo subsumuntur.

X. Ubi vox *QUODCUMQUE* denotat praedicatum quaestionis: haec vero, *DE OMNI ALIQUO*, subindicant medium: ista tandem *DE IIS*, *QUAE* sub eo subsumuntur, significant subiectum quaestionis.

XI. Est igitur paraphrasis istius regulae accommodata ad Syllogismum (a) quodcumque praedicatum quaestionis dicitur de omni medio: (b) etiam dicitur de subiecto conclusionis: (c) quandoquidem istud subiectum continetur Medio,

(a) Major.
(b) Conclusio.
(c) Minor.

XII. Pars

XII. Par est ratio in Syllogismis negantibus, sive negativè concludentibus. Fundantur enim in discursu naturali, quem in scholis *Dictum De Nullo* dicunt: cum nihil sumi possit subjecti, de quo non removeatur prædicatum.

XIII. Quodcunque enim (V. G. *Divinitas*) nulli alicui (V. G. *Creatura*) convenit; id neque convenit ijs, quæ sub illo (*Creatura*) continentur. (V. G. *Angeli*) Unde ejusmodi formatur Syllogismus. *Nulla Creatura est divina: Angeli sunt Creatura: Ergo Angeli non sunt divini.*

XIV. *Dictum hoc de omni & nullo*, in quo Syllogismo liquidò conspicitur, in illo est evidenter & actu, diciturque perfectus, & cæterorum regula: Cæteri sunt imperfecti, ideoque ad hunc, tanquam normam, reducuntur.

XV. Ut autem regula hæc *de omni & nullo* evidenter appareat, tria requiruntur. 1. Ut propositio Major sit universalis. 2. Ut Minor sit affirmativa. 3. Ut Medium & positione & illatione medium sit. Quæ verò quia tantum perpetua sunt in prima figura: sequitur, hujus Syllogismos esse omnium perfectissimos.

XVI. Constat itaque, quod Medium semel cum prædicato, & semel cum subjecto copulatum, faciat duas propositiones, ex quibus postmodum necessariò fluat conclusio, proindeque integer Syllogismus in dicto *de omni & nullo* fundatus, oriatur: quoniam verò dispositio hæc non simplex est, situsque medij non unus, sed diversus, fluxerunt inde diversæ Syllogismorum figuræ.

XVII. Figura enim est certa conformatio Syllogismi, quæ nascitur ex certo & legitimo situ Medij.

XVIII. Sunt autem tres figuræ.

XIX. Prima & perfectissima est, in qua medium subjicitur in majore propositione, & prædicatur in minore.

XX. Secunda, in qua medium prædicatur in utraque propositione.

XXI. Tertia, in qua medium subjicitur in utraque propositione.

A 3

XXII. Fi-

XXII. Figura singula per plures modos variantur. Ut enim figura nascuntur ex vario situ medij: ita modi ex varia quantitate & qualitate propositionum.

XXIII. Nam modus nihil est aliud, quam consequentia conclusionis, prout propositiones sunt universales, aut particulares, affirmantes, aut negantes.

XXIV. Modos hosce Neoterici facilitatis & brevitatis ergo, quibusdam vocibus artificialibus conceperunt, quarum vocales denotant, quales & quantae debeant aut possint esse propositiones, & conclusio in quaque figura: A universalem affirmantem, denotat. E universalem negantem: I particularem affirmantem, O particularem negantem. Inter particulares computantur quoque singulares.

XXV. Prima igitur Figura, quae actu & evidenter habet in se regulam de omni & nullo, per quatuor modos variat: Duos universales: affirmantem, BARBARA; & negantem, CELARENT; & duos particulares; unum affirmantem DARII, alterum, negantem, FERIO.

XXVI. Inter prerogativas primae figurae haec una est, quod omnis generis quaestiones in ea conficiantur. Affirmans, negans: universalis, particularis.

XXVII. Secunda figura per quatuor etiam modos variat, qui omnes sunt negativi; duo vero universales, designati his verbis: Cesare, Camestres: & duo particulares, dicti Festino, Baroco.

XXVIII. Est in figura hac perpetua observatio. Primum, ut Major sit universalis: alioquin ex veris falsum sequi potest. Alterum, ut altera propositio sit negans: ac proinde conclusio.

XXIX. Tertia figura variat in sex modos. Darapti, Felapton, Disamis, Darisi, Bocardo, Ferison.

XXX. In figura hac major propositio libera est: Minor necessario affirmat: Conclusio semper est particularis.

XXXI. Tanto etiam figura haec indignior est ceteris, quanto exemplum indignius est, Syllogismo. Medium enim hic nihil aliud est, quam exemplum, quod affertur ad fidem faciendam quaestio-
ni;

ai: id planum fiet, si Syllogismos hujus figuræ resolvas, & in modum exempli formes, quod fit in *Expositione*.

XXXII. Cæterum vacat adhuc unus locus, in quo medium collocari possit; nempe posset esse prædicatum in Majore & subiectum in Minore, unde Galenus præter tres enumeratas figuras commentus est adhuc *quartam*.

XXXIII. Verum quia talis situs medij pervertit prorsus naturam medij, adeoque tota illa figura artificialis & contra naturam est, ut inutilis & supervacua, rejicitur.

XXXIV. Regulæ porrò universales, sine quibus esse non potest Syllogismus, hæc sunt. 1. Non sint plures tribus terminis. 2. Ex duabus negantibus nihil concluditur. 3. Ex puris particularibus nihil fit. 4. Conclusio semper se aggreget ad partem deteriore. 5. Non debet esse plus in conclusione, quam in præmissis. 6. Ex veris propositionibus, si recta forma accesserit, non potest concludi falsum: sed ex falsis potest verum casu effici.

XXXV. Ex tertio canone intelligitur, quantum differant singularia à particularibus: cum ex puris singularibus revera aliquid concludatur: ut id manifestum est in *ἐκθέσει*, sive expositione, quam Aristoteles probationem tertiæ figuræ dicit, ut ex & Syllogismis singularibus, de quibus in nostris egimus institutionibus.

XXXVI. Docuimus primam figuram esse longè perfectissimam, quod actu & manifestè exprimat *regulam de Omni & Nullo*: reliquæ non nisi obscure & simpliciter. Quare si quis non credet conclusioni factæ in secunda aut tertia figura, poterit reduci talis Syllogismus imperfectus ad primam, servata eadem conclusione, eodemque medio sed aliter disposito.

XXXVII. Fit autem reductio talis vel conversione alicujus propositionis tantum, vel conversione hac simul & transpositione solidarum propositionum, ita ut major cum minore sedes commutetur.

XXXIIX. Conversio igitur est mutatio enunciationis in aliam consequentem, quæ constat iisdem terminis; sed ita, ut subjectum fiat prædicatum & prædicatum subjectum, idque servata veritate.

XXXIX. Fit hoc Aristoteli duobus modis: Simpliciter & per accidens.

XL. Illa est, in qua subjectum cum prædicato sedem commutat, servata eadem quantitate: Hæc nempe conversio per accidens, est, in qua cum sita partium, quantitas quoque mutatur.

XLI. Simpliciter convertitur universalis negans: ut *Nullus lapis sentit. Ergo nullum sentiens est lapis*, tum particularis affirmans: ut, *Quidam Christianus est doctus: Ergo quidam doctus est Christianus.*

XLII. Per accidens convertitur universalis affirmativa: hoc est ex universali fit particularis: ut *Omnis homo est animal: Ergo quoddam animal est Homo.*

XLIII. Sola particularis negans non convertitur. Si enim *aliquod animal non est homo*; non statim inde sequitur; *aliquem hominem non esse animal.*

XLIV. Duobus hisce conversionis modis Averroes & cum eo Boethius addunt tertium: quem vocant per contrapositionem: quæ universalis affirmans convertitur in universalem negantem: ut, *omnis homo est animal: Ergo quodcumque non est animal, non est homo.*

XLV. Verum etsi sint præter autores hujus conversionis, qui eam magnifaciant: nos tamen eam non probamus. 1. Quia non observat conversionis leges. 2. Quia nulla consequentia est legitima argumentatio à negatione generis ad negationem speciei; Ergo statim est conversio.

XLVI. Cæterum quibus legibus fieri debeat reductio, docebunt quoque nos modorum nomina. Ut enim illorum vocales A. E. I. O. quantitatem & qualitatem in modis designabant: ita eorum consonantes nobis notas figunt, quibus docemur, quibus legibus facienda sit reductio.

XLVII.

XLVII. *Consonantes illæ sunt duplices: Capitales & Mediæ.*

XLIX. Illæ docent modum unumquemque secundæ aut tertiæ reducendum esse ad eum primæ figuræ modum, qui ab eadem capitali litera ducit initium: ut *Cæsarare* ad *Celarent* *Daraptè* ad *Darij*; *Festino*, *Ferison* ad *Ferio*; *Baroco*, *Bocardo* ad *Barbara*.

XLIX. Literæ mediæ doctrinæ huic inservientes quatuor sunt S. P. M. C.

L. Litera S. docet propositionem debere simpliciter converti: P. propositionem convertendam esse per accidens. M. propositiones transponendas esse. C. reducendum esse Syllogismum per conversionem ad impossibile, sive incommodum.

LI. Est enim reductio duplex: *Ostensiva & per incommodum.*

LII. *Ostensiva reductio* est, in qua servatur eadem quæstio: reducuntur hac omnes Syllogismi secundæ & tertiæ figuræ, exceptis illis, qui sunt in *Baroco* & *Bocardo*.

LIII. Sufficiat unicum attulisse exemplum: In *Cesare* sic concludimus: *nullum malum habet DEVM autorem: Philosophia habet DEVM autorem: Ergo Philosophia non est mala.*

LIV. Capitalis litera est C. ergo debet reduci ad primæ figuræ modum *Celarent*. Deinde quia primam syllabam claudit litera S. quæ jubet propositionem simpliciter converti, quod si fiat, erit Syllogismus in prima figurâ modo dicto *Celarent*: *Quodcumque habet DEVM autorem non est malum: Philosophia habet DEVM autorem: Ergo Philosophia non est mala.*

LV. *Reductio per impossibile* est, in qua ex contrario vel contradictorio indirectè proceditur, mutaturque quæstio vera in manifestò falsam sive absurdam. In secunda figura sumitur contradictoria Minoris, in tertia contradictoria Majoris.

LVI. Tandem ad *γένεσιν* sive structuram Syllogisticam pertinet quoque inventio generalis mediij, ad figuras accommodata.

B

LVII. Ubi tenendum, quod omnia media in genere referantur ad tres has notas universales. Sunt enim 1. aut antecedentia terminorum quæstionis, 2. aut repugnantia, 3. aut consequentia.

LIX. Antecedentia dicimus ea, quæ subjiciuntur terminis quæstionis: hoc est, de quibus subjectum aut prædicatum potest prædicari. Ut *homo est animal*: *homo* est antecedens *animalis*.

LIX. Consequentia sunt, quæ de terminis quæstionis possunt prædicari: ut in dato exemplo *animal est consequens hominis*.

LX. Repugnantia, quæ non conveniunt cum termino aliquo quæstionis, sive subjiciantur, sive prædicentur, ac proinde faciunt propositionem negantem.

LXI. In inventione igitur aut occurrit medium, quod est consequens utriusque quæstionis termini: ut *corpus animatum* est consequens utriusque termini dati exempli: sed nihil concludit. Erit enim Syllogismus ex puris affirmativis in secunda figura.

LXII. Aut erit repugnans utriusque: ut *lapis* repugnat utriusque termino exempli dati: sed nihil in forma concludit: erit enim Syllogismus ex puris negantibus.

LXIII. Aut erit repugnans subjecti: & antecedens prædicati, & rursus nihil concluditur: erit enim minor negans in prima & tertia figura.

LXIV. Aut medium erit consequens subjecti & antecedens prædicati, & habebis Syllogismum in *Barbara* aut *Darii*.

LXV. Aut medium erit repugnans prædicati & consequens subjecti; & habebis *Celarent*, *Ferio*, *Cesare*, *Festino*.

LXVI. Aut medium erit antecedens subjecti & repugnans prædicati, habebisque *Felapton*, *Bocardo* *Ferison*.

LXVII. Aut medium erit antecedens utriusque, & erit
Syllogismus in *Darapti, Disamis, Datisi.*

LXIIIX. Aut medium est antecedens subiecti, & conse-
quens prædicati; & Syllogismus erit in *Darii, Disamis, Datisi.*

LXIX. Aut medium est consequens attributi & re-
pugnans subiecti, eritque Syllogismus in *Celarent & Camestres.*
Atque hæc breviter de *ἑξέσσι* Syllogistica.

B 2

Disp 8.

Handwritten text in a historical script, likely Latin or German, appearing as bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines at the top of the page.

06 A 970

ULB Halle

3

004 545 079

56

10-17

